

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ РИНКОВОЇ СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Суть ринкового матеріально-технічного забезпечення виробництва у тому, що це раціонально організований процес розподілу і реалізації виробничих засобів на основі попиту і пропозицій, який здійснюється за рахунок товарно-грошових відносин і з врахуванням вимог закону вартості. Формування ринку засобів виробництва, розвиток товарно-грошових відносин вимагають орієнтації на врахування інтересів споживача.

Створення ринку засобів виробництва включає певні етапи.

По-перше, при реорганізації крупних і середніх машинобудівних підприємств необхідно розвивати дрібне підприємництво в даній сфері. Для його підтримки доцільно на державному і місцевому рівнях надавати фінансову допомогу за такими напрямками: створення, розширення і реконструкція виробничої бази підприємств; фінансування участі у капіталі великих підприємств; стимулювання впровадження передової технології і підвищення кваліфікації кадрів; субсидування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. З метою демонополізації сільськогосподарського машинобудування і створення умов для конкуренції виробників необхідно організувати виробництво однакових машин не менше як на трьох підприємствах.

По-друге, в умовах переходу до ринкових взаємовідносин і гострої конкурентної боротьби підприємства вітчизняного машинобудування повинні організувати фірмовий технічний сервіс, що є складовою частиною виробництва і збуту продукції і визначає успіх фірми. З цією метою в кожному адміністративному районі на базі ремонтно-технічних підприємств і райагропостачу доцільно утворити територіальний центр з фірмового обслуговування техніки.

Суть організації і функціонування технічних центрів полягає у наступному. Районні підприємства ВАТ "Агропромтехніка" укладають відповідні договори із заводами-виробниками, де визначено зобов'язання і взаємовідносини щодо реалізації техніки, організації системи її фірмового обслуговування і ремонту для підвищення її робочої готовності та ефективності використання.

Сторони організовують свою діяльність на госпрозрахунку і взаємовигідній основі. Координаційна робота щодо фірмового забезпечення, обслуговування і ремонту техніки здійснюється радою, до складу якої входять по однаковій кількості представників (наприклад, по три) від кожної сторони. Головою ради обирають переважно керівника районного ремонтно-технічного підприємства ВАТ "Агропромтехніка".

Підприємство-виробник зобов'язується: поставляти центру для реалізації свою техніку і запасні частини до неї в обсягах виділених фондів відповідно до договорів; представляти за вимогою конструкторську, технологічну та експлуатаційну документацію; поставляти за заявками центру запасні частини та агрегати для підтримання необхідного рівня обмінного фонду; направляти в господарства своїх представників для розгляду і реалізації претензій споживачів техніки для контролю за виконанням споживачами правил технічної експлуатації машин з правом зняття з гарантій у випадку допущення порушень, для участі в підготовці кадрів механізаторів і ремонтно-обслуговуючого персоналу.

Ремонтно-технічне підприємство фірмового центру: організовує і здійснює перепродаж техніки, її технічний огляд і ремонт у гарантійний і післяремонтний періоди на договірній основі зі споживачем; забезпечує запасними частинами, відремонтованими вузлами і агрегатами весь парк обслуговуючих машин у господарствах; створює з допомогою підприємства-виробника обмінний фонд запасних частин і агрегатів; розглядає претензії споживачів щодо якості роботи тракторів, які є на заводській

гарантії; контролює дотримання у господарствах нормативно-технічних вимог стосовно експлуатації техніки; веде збір і обробку інформації про технічний стан машин, їх надійність, потреби в них і запасних частинах.

Прибуток, одержаний від діяльності технічного центру, розподіляється між двома сторонами (підприємством-виробником і ВАТ "Агропромтехніка") відповідно до їх вкладу в спільну діяльність.

Запровадження фірмового сервісу техніки докорінно підвищує відповідальність заводів-виготовлювачів за якісні показники і надійність випущених ними машин.

Першочерговим завданням технічного сервісу є завершення комплексної механізації сільськогосподарського виробництва. Вибір системи машин для комплексної механізації повинен базуватися на прогресивній технології вирощування сільськогосподарських культур, раціональних методах утримання тварин.

Одним з найскладніших, до цих пір не вирішених питань організації матеріально-технічного постачання є забезпечення сільськогосподарських підприємств запасними частинами. Обмаль тих чи інших запасних частин безпосередньо позначається на ефективності застосування техніки в господарствах, а також на використанні виробничого потенціалу в ремонтних підприємствах. Дослідження показують, що близько третини простоїв з технічних причин відбувається через відсутність запасних частин.

Відповідна вина в дефіциті запасних частин лягає на органи постачання. Як свідчить практика, відкази техніки, окремих агрегатів, вузлів, деталей в умовах експлуатації не систематизується, не узагальнюється, причини не вивчаються, пропозиції з корегування норм витрат запасних частин службою постачання не обґрунтовуються. А це, як відомо, є основою бездефіцитної організації постачання. В результаті відсутнє об'єктивне замовлення запасних частин за кількістю і номенклатурою.

Аналіз фактичного стану ремонтно-технічного обслуговування сільського господарства дає можливість зробити висновок про серйозні недоліки в організації цього процесу і про необхідність його докорінного удосконалення.

Просте збільшення обсягів поставки запасних частин без зміни організаційних форм забезпечення не задовільнить потреб сільськогосподарських підприємств. Перспективним у кардинальній перебудові системи постачання можна вважати принцип, суть якого полягає у концентрації основної маси запасних частин на обласних складах зі збереженням деталей обмеженої номенклатури для задоволення поточних потреб на рівні господарства і району.

Наші дослідження показують, що даний підхід необхідно поєднувати зі застосуванням агрегатного методу ремонту тракторів, автомобілів і сільськогосподарських машин. У цьому зв'язку спеціалізовані ремонтні підприємства забезпечують в основному повне задоволення потреб сільськогосподарських формувань у капітально відремонтованих вузлах і агрегатах тракторів, складних машин. А господарства здійснюють у своїх майстернях заміну зношених вузлів і агрегатів машин на відремонтовані в ремонтних підприємствах і одержаних через мережу обмінних пунктів. Тобто проведення повнокомплектних ремонтів тракторів, автомобілів і складних машин у господарствах зводиться до мінімуму. Останні одержують від органів постачання запасні частини в певній експлуатаційній номенклатурі, необхідній для технічного обслуговування і проведення поточних ремонтів техніки.

На нашу думку, для забезпечення комплектної поставки і гарантійного постачання господарств запасними частинами обласні і районні бази повинні перейти на роботу в нагромаджувальному режимі, при якому отоварення запасних частин споживачам відбувається тільки після здачі зношених. Це є не тільки підтвердженням об'єктивної потреби в тій чи іншій запасній частині, а й дає змогу за рахунок збору зношених деталей, вузлів і агрегатів, їх наступного відновлення збільшувати масу запасних частин.

Враховуючи, що раціональна організація, якість ремонту і обслуговування машин у значній мірі залежать від забезпечення запасними частинами, вважається за доцільне створення на обласному рівні автоматизованої системи управління постачанням ними ремонтних і обслуговуючих підприємств. Її можна розглядати як підсистему загальної системи матеріально-технічного постачання сільськогосподарським формуванням області.

Передовий досвід свідчить, що ознаками автономності підсистеми повинні бути: наявність самостійних завдань, інформаційних потоків і замкнутих контурів управління. У даному випадку вони формуються у межах обласної асоціації з ремонтно-технічного забезпечення і обслуговування сільського господарства.

Функціонування даної підсистеми підпорядковано одній меті – своєчасному і комплектному забезпеченню ремонтних та обслуговуючих підприємств запасними частинами для максимально ефективного використання технічних засобів, виконання усіх сільськогосподарських робіт в оптимальні терміни при мінімальних затратах матеріально-грошових ресурсів.

Підсистема забезпечення запасними частинами складається з послідовних ланок: завод (постачальник деталей) – обласний центр фірмового обслуговування – районні ремонтно-технічні підприємства і комерційні ремонтно-технічні формування – сільські ремонтні майстерні. Усі ці ланки є виконавчою частиною системи постачання, де проходить рух ремонтних матеріалів від заводу-постачальника до споживача – сільськогосподарського виробничого формування.

Вважаємо за необхідне відзначити, що дана система функціонує при певних потенційних можливостях заводів на поставку запасних частин. Крім цього враховується такий внутріобласний резерв, як відновлення і реставрація деталей, вузлів і агрегатів. Це важливо тому, що обсяги поставок запасних частин заводами-виробниками значно нижчі від нормативних потреб. За підрахунками спеціалістів, для забезпечення роботоздатності автомобілів, тракторів і сільськогосподарських машин необхідно понад 25% від потреби покривати за рахунок продовження мотороресурсу, реставрації і вишукування внутрішніх резервів.

Література

1. Покропиченій С. Ф., Колот В. М. Підприємство: стратегія, організація, ефективність: Навч. Посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.
2. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку (1990 – 2000) / За ред. П. Т. Каблука, М. Я. Дем'яненка, М. Ф. Кропивка – К.: ІАЕ УААН, 1999. – 335 с.
3. Аграрний сервіс (організаційно-технічний аспект). Навч. Посібник / За ред. Гладилі Б. Б., Данильчинка М. Г., Стельмашука А. М. – Тернопіль: Економічна думка, 2001 – 225 с.